

- پور لہوری لہ ہمسایاری (وہ فانی) و
 مؤنزاوہ دانانی و مؤنزاوہ مندی و ہوا
 داہینانی بدترین لڑوہ دا جی خریدنی چند
 ووردہ باسیک سبارت بہ لہ دایک بوونو
 (وہ فانی)
 مردانو جیگی کوچی دوانی
 مؤنزاوہ گور مکرانی دہانت
 (وہ فانی)
 مؤنزاوہ گور مکرانی دہانت
 (وہ فانی)

کوپی مہلا غہووری کوپی مہلا نصر اللہ
 رہجانی بہ لہ بہرہی مہلا جامی بہ ،
 - لہ سالی ۱۸۴۴ لہ سابلاغ پنی ناوہ تہ
 مہیدانی ژبانہوہ -

- لہ سالی (۱۹۱۴) م : دا لہ چولی شام
 چہنگالی مہرگ بہنہ خوئی (زہحیری)
 بہوہ ریشہی گیانی کیشا (۱)

- ماموستا علاء الدین سجادی لہ
 میژووی تہدہ بی کوردی دا لہ ژر ناوو نیشانی
 (باخی شاعران) نویسیتی .

- میرزا رحیمی وہ فانی ۱۸۳۸ -
 (۱۸۹۹) (۲)

- ماموستا نجم الدین مہلا لہ پوژنامہی ()
 ژن) دا لہ گوئی (شیعرو)
 شاعرہ کانمان) دا ،

دہربارہی بوونو مردنی (وہ فانی)
 نویسیتی

- ۱۸۴۴ م لہ شاری سابلاغ - ہاتوہ تہ
 دنیاوہ .

- سالی ۱۹۰۲ لہ چولی شام دا کوچی
 دوانی کردوہ (۳) .

- بہ پنی نویسنہ کہی ماموستا گبو :
 ● وہ فانی (۱۸۴۴ بوہ) (۱۹۱۴)
 مردوہ

- بہ پنی نویسنہ کہی ماموستا سجادی .
 ● وہ فانی (۱۸۳۸ بوہ) (۱۸۹۹)
 مردوہ .

- بہ پنی نویسنہ کہی ماموستا نجم الدین
 مہلا :

وہ فانی (۱۸۴۴ بوہ) (۱۹۰۲)
 مردوہ .

● ماموستا محمد علی قہرہ داغی ،
 سالی ۱۹۷۸

مؤنزاوہ کانی وہ فانی لہ دیوانیکی نویو
 نایاب و جوی لہ چاپہ کانی پشووو لہ
 شیوہ بہ کی جوان بہ پیشہ کیہ کی پرو پاروو
 لیکولینہ وہ بہ کی تازہ و تہاوو ، ا

بہنی یکم

وہ فانی

و

گورانی موسیقای کوپی

عثمان شاہ شیری

چاپ داوه و بلاوی کردووه تهوه .

سه بارهت به سالی له دايك بوون و مردن و جيگه ي مردني وه فاني ، له زوري پرسيوه زور سرچاوه ي پشكنيوه ، بري زانباري باشي ده رباره ي شو وه هه ستيا ره مهزنه و شو هونه رمنده بليمه ته ، به ده ست هيتاوه و به نه نجامي گه ياندووه .

- ماموستا محمد علي قهره داغي ته ليت :-

(مه بهستان سالي له دايك بووني وه فاني) به شو سرچاوانه ي من خويندوومنه ته وه و كه لكم لي وه رگرتوون سالي ۱۸۴۴ ز بو سالي له دايك بووني وه فاني دانه تين^(۴)

- ماموستا محمد علي قهره داغي نوسيو تي :-

(ماموستا سنجه ري مه لاعلي) بوي گير امه وه كه له خوالي خوش بوو پيره مي ردي ييستوه) پيره مي ردي ووني :- (دواي زياره تي مه دينه چووين بو زياره تي (نوحد) !

وه فاني له وي نووشي نه خوشي سلك چون بوو ، له وي كوچي دواي كردو به خاك سيرا^(۵)

- ماموستا محمد علي قهره داغي ده ليت :

(هيشتا به شيوه به كي راست و پروا ينيكراو سالي كوچي دواي دباري نه كراوه^(۶)

● (به گوزره ي هه موو نووسراوه كان گومان له وه داني به كه وه فاني له ريگه ي حه ج مردووه ، به لام له چ جيگابه كي شو ريگه دوورو درپزه دا مردووه ، نه مه يان جيگاي باسو گومانه^(۷)

- هيوام هه به شم باسه ي ليره دا نه بخينه پروو ، شم چهنه گري نووسينانه ي خودي (پيره مي ردي) شو گري لويه به بكانه وه و

گومان نه هيتي .

● (پيره مي ردي ته لي :-

(۱) (سعيد نه حمه دي خانه قا) كه ره ميكي باشي له گهل غزه ته كه مان كرد به لام تيمه هيج ته شه كوري نا كه ين چونكه شو فره !!

شمه پيشه به تي ، شه ونده هه به ، له خوا شه پار تيمه وه جاري تا من مامو ، شه ويش بميني وه كه له (چولي ري حه ج) وه فاني) (نايه چال ، منيش گور به گور بكاو نه ختي بوم بگري نينجا كه يني خو به تي^(۸)

(زين) ژماره (۸۵۰) كانوني به كم / ۱۹۴۶

(۲) پيره مي ردي ته ليت :

(چلو پينج سال له مه و به ر ، له شه سه مه بووله وه ! چوو بوومه كه عبه ي حيجاز له وي كه و ته ناو (ده سه مه مي ردي كي مه ردي)

سه ر قافله چي يان (سويد نه حمه دي خانه قا) بوو ، نازام ته نسيري هاونه فه سي شو خاكه بوو ؟

يا دووري وه تن بوو ، شه منده مه په سند كرد چل شو له بياباني حيجازو شاما به ، به كه وه بووين)

ل ۲ (زين) ژماره (۸۹۲) ۱۹۴۷ - به پي شم قسه به ي پيره مي ردي شم چوونه حه جه ي سالي (۱۹۰۲) ته كات .

(۳) هه روه ها پيره مي ردي ته ليت :- (به يادي زياره تي) (سويد نه حمه دي خانه قا) دا ، بريم كه وه ته وه ، شو ساله ي كه چوو بووينه (حج) ، (رشانه وه به ك بوو)

نه وي (قوليرا) ي شم سالي ميسر ، نه نانه تيمه (كه له مي ردي بكان له (معلا) ناشت)

ل ۱ (زين) ژماره (۸۹۲) ۱۹۴۷ - به نووسينانه ي (پيره مي ردي) دا

ته مانه مان بو ناشكرا ده ييت .

(۱) چلو پينج سال له مه و به ر چوو بوومه (كه عبه) ، سالي (۱۹۴۷) شو قسه به يكر دووه واته سالي (۱۹۰۲) چوو بو حه ج .

(۲) كه و نووه ته ناو ده سه مه كه له مي ردي كي مه ردي ، سه ر قافله چي يان (سويد نه حمه دي) بووه ،

(سويد نه حمه دي) و (وه فاني) ينيكه وه بوون له و حه ج كردنه دا .

(۳) - (سويد نه حمه دي) له چولي ري حه ج) (وه فاني) نايه چال .

(۴) شو ساله ي چوو بو حه ج رشانه وه (كوليرا هه بووه كه له مي ردي كه ي به رشانه وه مردووه (وه فاني) بووه .

(۵) له (مه علا) به خاكيان سپار دووه . (مه علا = مه علولا) دينه كه كه و نوته سه رووي شاري (ديمه شق) له سوريا .

(۶) پيره مي ردي ته لي (به ده سي خوم له لي عه ره به ستاندا وه فاييم ناشتوه)^(۹)

(۷) له ريگاي عه ره به ستان (وه فاني) مه لا عه بدول په حم ، شم ري خوي كردووه ، (حاجي توفيق به گ)

شه فرموي : (به ده سي خوم له لي چولي عه ره به ستاندا ناشتومه)^(۱۰)

(ماموستا نجم الدين مه لا) (۸) به پي ووته كاني پيره مي ردي سالي حه ج كردنيان (۱۹۰۲) بووه و له و

سه فره دا (وه فاني) مه رده كه واته سالي كوچي دواي (۱۹۰۲) بووه و به رشانه وه (كوليرا) مه رده ۱ گوزره كه ي له (معلا) ي خاكي سورياه دايه .

- وه فاني و هونراوه

- هونراوه كاني وه فاني شه گه ر چي تارايه كي ته نگ و ثالي دلداري يان به روودا دراوه هه ر دزيرنگ له شيعره كاني بوو كيكن بو دلداران .

- وا به گهرم و گوری باسی (عهشق و
عهرق) ئەکا ، لهوانه به زۆر نا ئاشنا به (
وهفانی) که هۆنراوه کانی بخوینتهوه یا
بکهوینته بهر گوێیان خیرا بلێن ئای لهم
شاعیره عهجهب (عاشقیگگ و عهرق
خوړینکی) ئی ئامان بووه .

- ئەمی ئەوه ئی به ووتووینی :

(دهمێك ساقی ، دەمت یینه ، دهخیلی

چاوه کانت بم)

(بهجامێك دهستی من بگره ، فیدای

پیری موغانت بم)

ل ۵۲ دیوانی وهفانی - ۱۹۷۸

- نهك تهنا (وهفانی) به لكو زۆری

شاعیره کانی کۆنی کورده واری مان و تا ئەم

دهمان و زه مانهش وهکو شیوهی

شیعرووتنی ، شاعیرانی (عهره ب) و

(فارس) و (تورك) شعیریان داناوه له باسو

بابهتی (عهشق و عهرق و پیاوه لدان و بری

شتی تردا ! هۆنراوه کانیان ، خوخله تاندن و

دووفاقی تیدایه ، تهگینا (مهولهوی) خهبال

تیژو خوا په رست و فهیله سوئی وه سف)

تهگهر لاسایی (خهمریات) ی (

خهپام) و (قائانی) و (عومه ری کوری

په بیعه) نه ئی ، توخوا کامه (همیشه

مهست) و (مه بچۆر) و چاکترین شهیدای

(شه راب و شه مپین) ، نه توانی و نه زانی

ئاوا وه سنی مهی بکا ، ؟

(ههر عماره تیک ، حمزه کی باقی ئی)

(ئاو - مهی) (خاك - خه ئه می) (به نای

- ساقی) ئی)

تهگهر که سیك له سروشت و په وشت و

ناینداری (مهولهوی) ئاگادار نه ئی ، بهم

دبیر هۆنراوه به دا به کهم دهردوک ، وا تیشه گا

له ناو سه بۆی شه راب دا چاوی هه ل

هیناوه و پینگه بشتوه ، له کاتیکدا مه گهر

(مهی) و (خمس) و (عهرق) ی ته نیا

به ناو ، له ناو کسب دا ، دی ئی ، باوه
ناکه م بۆی (عهرق) ی به (لووت) یشدا
چوو ئی ، ماموستا زیوه ر به هۆنراوه به گز
(بیکه س) ی نه مردا چوووه دزی ، (عهرق)
ئه ئی :-

۱ عهرق ناخۆم که تروشی دهردی سه ر بم

۱ گرفتاری ههزار دهردو خه ئه ر بم، (۱۲)

له هۆنراوه به کی تردا ماموستا زیوه ر
ده ئیت .

۱ ساقی به جلوه ههسته بۆم تیکه بهك قه رابه

۱ ئه ممشو به یادی چاوت مه یلم له سه ر شه رابه ، (۱۳)

- لیره دا به ئاشکرا دیاره که ئەم شاعیره

نهره به (بیک) و (قاپ) رازی نایو

دانا که وی ، داوای بهك (قه رابه) ئەکا ،

له کاتیکدا هه ر ئەم شاعیره زۆر رقی له

عهرق بووه و نه ئیت .

۱ له بۆنو بوگه ئی بیزاره ته بم ،

۱ فیدای ئەمری خواو پیغه مبه ر بم ، (۱۴)

که واته زور بهی شیعو شیعر دانانی

هه ستیاره کانی پیشینیان هه ر بۆ ده ر خه ستی

تواناو

سه لیه داریان له بابته کانی هۆنراوه دا

بووه ، و بهس ، (ووشه و دل) یان بهك

نه بووه له باره ی (مهی) و مه یئوشی) به وه .

وه هه ر له هه مان هۆنراوه دا (وهفانی)

ده ئیت :-

(موقیمی خاکی ده رگای تو ، حمیری جهنمه جینگای)

(له لوطی ئوچ کهم نای ، منیش ریزه ی سه گانت بم)

ل ۵۳ دیوانی وهفایی / ۱۹۷۸

- تهگەر که سیک به سادەیی و سەر پیتی
سەیری ئەم دێر هۆنراوە بە بکا ، وا ئەزانی
شاعیرە که بە کجار (سیکسی و سادی بە ،
حەز ئەکا خۆشەویستەکی لوتقی لەگەڵدا
بکاو بە سەگیکی بەر دەرگاکی رای
بگری ، بەلام ، خۆشەویستی (وهفایی)
لێرەدا بو (پیغمبەر - محمد) ه (د - خ) ،
لەم دێرە هۆنراوەی تردا بە ناشکرا
مەبەستەکی (وهفایی) دەر ئەکەوی .

« ئەمن کوردو دل ئیفتاده ، ئەتو شوخ و عەرب زاده »

« مەگەر بمر ، بە بەختی خۆم دەمیکی هەمزر بانت بمر »

ل ۵۳ دیوانی وه فایی / ۱۹۷۸

- بەلێ (وهفایی) کوردو دل که نفت
دل بەندو

پا بەندی شوخیکی عەرب زاده بە ..
ئەو لە سابلأخ ، و ئەنی ئەو خۆشەویستە
لە کوی ئی ، بیگومانم لە (مەدینە) بەو لە
هۆزی (قورەیش) ه ! .

لە جیهان و ژانی دا پیتی ناگاو زمانی
نایگانی ، تەنیا لەمردن و لەقیامەت دا ،
تهگەر (موسولمان) بیو بەختی یار ئی ،
دەمیکی بیته هاو رازو هاو زمانی ! .

- هۆنراوەکانی (وهفایی) مانا و مەبەستیان
قول رەگی دا کوتاوه ، پیوستی بە پەسپۆرو
پیزانه ، لە هەلپێتانی هونەری شاراوی
رازو نیازی دلۆ دەروونی ئەو شاعیرە
مەزە ،

« کەس نی بە ، لەو نیکە حالم کا (وهفایی) دۆلەرم »

« خۆی دەمی هینا ، ئەمن گەستم ، دلێ بابی شکا »

ل ۱۵ دیوانی وهفایی - ۱۹۷۸ .

- (وهفایی) ، شاعیرێکی تەر دەست
بووه ، لە وو شەبازی و پرستە سازی دا سەرو
ساختیکی چاکی بووه ،

لە دانانی (ئاواز و هەوا) دا شارەزا
بووه ، لە (تاکت و تیمپۆی) ی
هۆنراوەش دا وەستا بووه و مامۆستا بووه ، وا
دوو دێر هۆنراوەی لەم شیوازه دا
ئەننوسیئەوه ، هەست بە سۆزو ساواوی
ناسکی هۆنراوەکانی ئەکەین .

پەربێشام

بلاوم

تیک شکاوم ،

خاوو شیواوم ،

دەلتی شاماری زوللی تۆم

لە دووی تۆ ، شیت و عەبدالم - .

بەنازی

چاوه کهی بازی

وەک بازی

بازی دام ،

هەتا پیریوم ،

دەستم ، هەر

بەنازی بمرکۆزی

ئەو یاری مندالم - .

ل ۶۱ دیوانی وهفایی ۱۹۷۸

(وهفایی) وەکوو هەموو پیاوێکی ئەم

جیهانە حەزی لە جوانی ئافرەت کردوو ،

بەلام ئەو چاوهی ئەو که جوانی ئافرەتی پیتی

دییە کەم چاوهگەر چاوی شاعیرە

مەزەکانی جیهان یا چاوی (مەولەوی) و

(گۆران) واتێزو وورد بین بوو بن لە وێنە

گرتنی جوانی ئافرەت دا .

(بمخه‌ی کراس لاجوو ، پشکووت به هردوو لیوان)

(گولوشه‌کر ده‌باری ، له‌کووچه‌ی باغی شیوان)

(زولنی پرژاندو کولمی وه‌دهر ته‌کوت له نیوان)

شمس و قه‌مه‌ر هه‌لآتن ! دوینی به نوژی شیوان)

(وه‌فایی که‌وته کیوان)

- شیرین ته‌ش ده‌ریسی -

ل ۱۹۴ دیوانی وه‌فایی - ۱۹۷۸

- وه‌فایی - وه‌ک ووتمان کروکی زور له

هونراوه‌کانی رازو نیازتیکی ئایینی تیدابه ،

به‌لام له پیاه‌ه‌ل‌دان به ئافره‌ت و (جوانی

ئافره‌ت) یشدا درتی نه‌کردوو ، بویه تا

ته‌مروش زوربه‌ی زوری گوینده‌و گورانی

بیژه‌کانی کورد تامه‌زرۆی هونراوه‌کانی

(وه‌فایی) نو کردوو یانن به (ئاواز) و به

(به‌سته) و (مه‌قام) هوه ئه‌یانلین ،

به‌لام (وه‌فایی) له ئافره‌ت و جوانی

ئافره‌ت‌دا ، دل‌بندو پابه‌ندی (گول

ئه‌ندام) بووه ، (گول ئه‌ندام) دل‌خوازی

بووه ، شیوه‌ی هه‌موو ئافره‌تیکی شوخی له

(گول ئه‌ندام) و (گول ئه‌ندام) ی له هه‌موو

ئافره‌تیکی جوان‌دا ، دیوه ، .

(هه‌ر له‌حزبه (وه‌فایی) وه‌کورو بولبول که ده‌نالی)

(گه‌س منعی ننگا حه‌شی (گول ئه‌ندام) ی له‌سهردا)

ل ۹ دیوانی وه‌فایی / قه‌ره‌داغی ۱۹۷۸

(من وه‌ها مه‌ستی (گول ئه‌ندام) که نازام

(هوشی من دوگمه‌ی ته‌لا ، یا ساعیدی سیمین ده‌با)

ل ۳ دیوانی وه‌فایی قه‌ره‌داغی ۱۹۷۸

(گول ئه‌ندام) - له‌ی ته‌نایی گه‌ردم زولنی په‌ریشانت،

(عیلاجی ، چاره‌به ، روحی ، له‌مان ده‌سم به‌دامانت)

ل ۲۷ دیوانی وه‌فایی قه‌ره‌داغی ۱۹۷۸

(په‌رچهم حه‌بشی زاده ، په‌ره‌نگی بوتی زیام)

(سهره‌له‌ه‌ی شوخانی ، په‌ری چیره (گول ئه‌ندام)

ل ۱۸۵ دیوانی وه‌فایی / م - ع -

قه‌ره‌داغی

(به‌و عاریفه ، به‌و په‌رچمه ، به‌و چاره‌خوماره)

(گول ده‌سته ، نیگا مه‌سته ، ده‌هن پوسته ، (گول ئه‌ندام)

ل ۱۲۵ - دیوانی وه‌فایی / قه‌ره‌داغی

(باشممس و هه‌مه‌ر ، هه‌مس و هه‌زه‌ح ، به‌درو هیلالسن)

(وا جومه‌ هه‌لآتون ، له‌گریانی (گول ئه‌ندام) .

ل ۴۷ - دیوانی وه‌فایی - م . ع -

قه‌ره‌داغی

● - (وه‌فایی) و (موسیقاو گورانی).

- ماموستا گیوی موکریانی ده‌لئیت :-

(وه‌فایی) ده‌نگیکی ئیجگار خوش و پر

سۆزو ئی وینه‌ی بووه . (۱۵)

وا ته‌زام ته‌م دیره‌ هونراوه‌یه‌ی)

(وه‌فایی) راستی قسه‌ی ماموستا گیو ئاشکرا

ده‌کات .

(دهنگی من و سمونی تو، بو بزمی خسروهی)

چهنګ) و (نهی) و عوود) و (دهف) و (لار) و (شانان ن)

چهند نامرازیکی موسیقی بایه ، له گیتی دا
به که مین هوا داهینەر (نویست)
ده بوو). (۱۹)

- هروه ها ته لئی :-

(وه فانی) له سهرده می خویدا له
داهینانی هواباندا تالک و نی وینه بووه ،
هر دهسته هه لبه سستیکی شی چه شنه
هوابه کی تایه تی هه به (۲۰)

● - سه باره ت به هونری هوا دانانو
تیکه لئی هونراوه کانی (وه فانی) به گورانی
کوردنی ماموستا محمد علی قهره داغی
ته لئی :-

(ته و نه ده بو (وه فانی) به سه ، که نه و
هموو ووشه جوانانه ی کوردی به و ناوازه
خوشانه بو تومار کردوین !! و که گوی له
دهنگی گورانی بیه ژان نه گرین که م وا ته نی
شیره کانی وه فانی مان به (به سته) و (مقام)
ی دهنگ خوشانی وهک (مزه هری
خالقی) و حه سن زیرهک و چندین
گورانی بیژی تر له گویندا نه زرنگینه وه (۲۱)
ماموستا هینم ده لئی :

(من له پیره پیاوانی مه هابادم
بیستوهه ، (وه فانی) نه و روزه ی که بو حه ج
چوه و نه گه پراوه ته وه نه و غه زه له ی
گوتوه و گریاوه و مال ناوانی کردوه)

(بلی پیم گولی به هارم ، له تو تابه که ی جودا یم ؟)

(وهه ، به شمرنی جاران ، روژی صد جارت لیدا یم)

(خاللی جارت ، گوشه ی نه بوو ، دوو دینان کردم له سرتن

(یا بجه پیری مه بخانه ، یا موریدی خانه قام)

ماوبه تی

ل ۸۹ دیوانی وه فانی قهره داغی

- هروه ها ماموستا گبو ده لیت .

(جار جاره وه فانی هه وای دا دهینا
نه و جار له سهر نه و باره ی هه لبه سستی
داده نا ، و فیری قوتای به دهنگخو -
شه کانی خوی ده کردو به و جوړه له ناو شارو
ههنده ران دا په خش و بلاو ده بوونه وه (۱۶)
- سه باره ت به هونرمه ندی وه فانی له
گورانی دا .

ماموستا (برهان قانع) ده لیت .

(مه لا عه بدول ره حیمی (وه فانی) گه لیک
خزمه تی گورانی کوردنی کردوه . ناوازی
بو شیره کانی خوی دانه نا ، به (هقی)
کانی خوی ، ره وان نه کرد ، شینجا
گورانی به که به وولا تا بلاو نه بووه وه ،
وه کو (خاله ی ریوار) که چمکیکه له
به ره می هونره ی نه و شاعیره نه ره (۱۷)

● - هروه ها ماموستا گبو ته لئی :-

- (وه فانی) بوژیکی زور دلته رو دلدارو
سه ودا سه رو عاشقیکی و ابو که
له ره یکخستی هه لبه ست و داهینانی (نوته)
دا !! و

له دوزینه وه ی ووشه ی له بارو نامداردا

توانایه کی واقو و پرهینه ری هه بوو (۱۸)

- (ته گه نه ویش وه کوو روژ ناوا بیه کان
که ره سه ی به زمی (ساز) و خاوه ندی